

INFORMACIÓ I ENLLAÇOS

[Casa de l'Albera](#)

Tel. +33 4 68 81 42 74

casadelalbera@ville-argelessurmer.fr

[Centre d'Interpretació i Documentació de l'Exili i La Retirada](#)

Tel. + 33 4 68 95 85 03

[Castell Reial de Cotlliure](#)

Tel. + 33 4 68 82 06 43

[Maternitat Suïssa d'Elna](#)

Tel. +33 4 68 95 89 03

[Museu memorial de l'exili](#)

Tel. +34.972 55 65 33

[Memorial del Camp de Rivesaltes](#)

Tel. +33 4 68 08 34 90

info@memorialcamprivesaltes.fr

[País d'Art i d'Història Transfronterera, les Valls Catalanes del Tech i del Ter](#)

Tel. +33 4 68 83 99 49

[Agència de Desenvolupament Turístic dels Pirineus Orientals](#)

Tel. +33 4 68 51 52 53

info@cdt-66.com

La Retirada és l'èxode dels republicans espanyols després de la seva derrota el 1939 davant dels franquistes, al desenllaç de la Guerra Civil Espanyola. El vocable cobreix la idea de retirada en el sentit militar del terme i l'èxode d'una població.

Un veritable èxode

La caiguda del front de Catalunya i la presa de Catalunya pels franquistes el 26 de gener de 1939, va comportar la desfeta de les forces republicanes. Militars i civils afluïxen cap a la frontera francesa, que passen a partir del 27 de gener de 1939. En 3 dies, 140.000 homes, dones i nens entren a França. Segueix una onada de mig milió de persones en pocs dies. De Bourg Madame a Cervera, passant per Prats de Molló, les Illes i El Pertús, la Retirada s'expandeix pel territori nord català.

Camps habilitats amb presses

França ha d'afrontar el drama humanitari d'aquesta arribada massiva i improvisar solucions per aturar els problemes de seguretat, alimentació i sanitat, enmig d'un hivern, el de 1939, particularment rigorós. La manca d'anticipació (malgrat una nota premonitòria d'un cònsol) i l'abast de l'èxode van tenir com a principal conseqüència la concentració i el tancament, una resposta molt freqüent en aquest període de la història.

Al Boulou i a Bourg-Madame, es creen camps de control o de "triatge" en camp ras. Altres camps pròpiament de reagrupament-concentració s'instal·len d'emergència a les platges: Platja d'Argelers, platja de Sant Cebrià, platja del Barcarès. Les condicions de vida són deplorables, sense instal·lacions sanitàries. Sant Cebrià inclús va ser oficialment declarat "zona pal·lúdica".

Entre febrer i juliol de 1939, moren 15.000 persones, de malalties i disenteria. En abril de 1939, es compten 43.000 refugiats a Argelers, 70.000 al Barcarès i 30.000 a Sant Cebrià. A principis de la primavera de 1939, es construeixen altres camps a la perifèria dels Pirineus Orientals, sobretot a Bram (Aude) i a Age (Hérault).

Les condicions de vida als camps són precàries, entre les temptatives d'evasió, la disenteria, la insuficiència de cures i l'absència de medicaments. D'altra banda, els interns són reclamats per les empreses de treballadors estrangers, però també, davant l'absència de braços deguda a la mobilització, per a tasques agrícoles amb mires de salvar les collites o d'afrontar catàstrofes com les inundacions de 1940 ("L'Aiguat"). Mentre que alguns interns s'uneixen als maquis d'aquí i d'arreu, altres es dispersen per 70 Departaments francesos. Més tard, arribarà el temps de la integració i una part important d'aquesta població escollirà romandre al territori dels Pirineus Orientals, aportant un toc essencial a l'economia i a la cultura. Esmentem Pau Casals, Antoni Clavé, Manolo Valiente, Paco Ibáñez...

SERVEI DE PREMSA

catherine.gillot@adt66.com - Tel. +33 4 68 51 52 58 - julien.folcher@adt66.com - Tel. +33 4 68 53 73 28

PYRÉNÉES MÉDITERRANÉE EN PAYS CATALAN

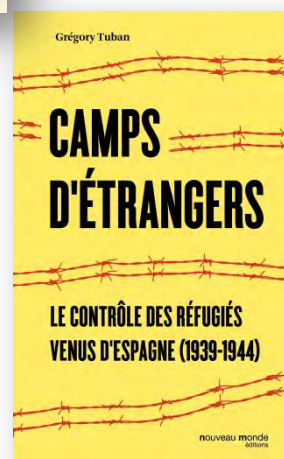
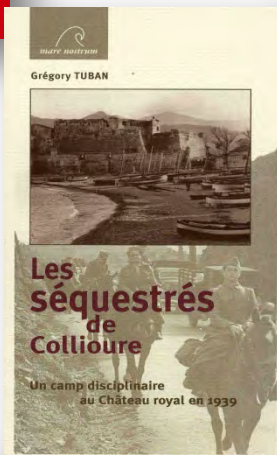
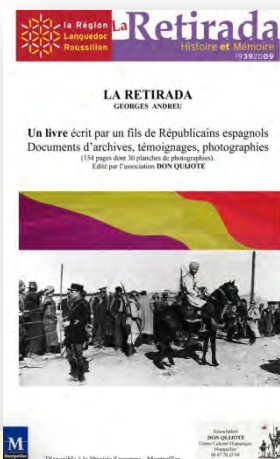
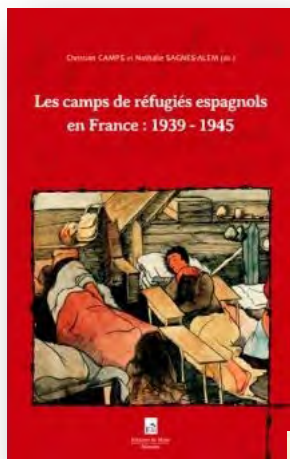
Agence de Développement Touristique des Pyrénées-Orientales

2, boulevard des Pyrénées - CS 80540 - F - 66005 Perpignan Cedex - Tél. +33 (0)4 68 51 52 53 - info@adt66.com

pro-tourismeadt66.com - tourisme-pyreneesorientales.com - visitpo.fr -   #visitpo

BIBLIOGRAFIA

- ✓ **Camps d'étrangers: Le contrôle des réfugiés venus d'Espagne (1939-1944)** de [Grégory Tuban](#) (Editions Nouveau Monde Editions 2018)
- ✓ **Les séquestrés de Collioure (un camp disciplinaire au Château Royal)** de [Grégory Tuban](#) (éditions Mare Nostrum 2003)
- ✓ **Les camps de réfugiés espagnols en France 1939-1944** de Christian Camps et Nathalie Sagnes-Alem (éditions du Mont 2019)
- ✓ **Vous avez la mémoire courte** de René Grando, Jacques Quéralt, Xavier Febres (éditions du Chiendent 1981)
- ✓ **La Retirada histoire et Mémoire 1939-2009:** Georges Andreu (La Région Languedoc-Roussillon)

SERVEI DE PREMSA

catherine.gillot@adt66.com - Tel. +33 4 68 51 52 58 - julien.folcher@adt66.com - Tel. +33 4 68 53 73 28

PYRÉNÉES MÉDITERRANÉE EN PAYS CATALAN

Agence de Développement Touristique des Pyrénées-Orientales

2, boulevard des Pyrénées - CS 80540 - F - 66005 Perpignan Cedex - Tél, +33 (0)4 68 51 52 53 - info@adt66.com

pro-tourismeadt66.com - tourisme-pyreneesorientales.com - visitpo.fr - #visitpo